

Víctima: Jaume Rebassa Garcies
Autoria: Jaume Rebassa Moll

Carta a les víctimes de la guerra civil i el franquisme

Després de vuitanta anys fora de casa, a la fi ja ets aquí. Era el 16 de desembre de 2018.

Tots t'esperàvem nerviosos i emocionats, tornaves a casa i allà érem per rebre't. Molt llarga ha estat, aquesta foscor. Però ja ets aquí, a la casa familiar, on en certa forma s'han vists restablerts, amb el teu nom i llinatges, el teu honor i la teva dignitat, vertaders patrimonis de l'ésser humà. No t'hem recuperat a tu, però sí la teva identitat, la teva memòria, i la teva vida, que podem compartir amb orgull.

El passat 8 de maig es va celebrar el 75è aniversari del final de la Segona Guerra Mundial.

Aleshores es va commemorar també l'alliberament dels camps de concentració nazis. Estam segurs que t'agradarà aquesta petita contribució nostra a rememorar i homenatjar totes les persones que varen viure l'espant dels camps, moltes de les quals hi varen perdre la vida d'una manera terrible. Ara fa 77 anys, tu, padrí, vares ser una d'elles.

Quan aquell dia d'agost del 39 vares haver de partir mai no s'imaginava ningú de ca teva —na Catalina, la padrina; n'Antònia, en Jaume i en Felip, els teus fills— que no tornaries.

Sabies que no te'n quedava d'altra que anar-te'n, el teu compromís polític no et permetia tenir un lloc per viure a l'Espanya terrible i fosca que va esdevenir després de la Guerra Civil. La teva militància en el PSOE i la UGT, de la qual vares ser durant un temps secretari general; els teus càrrecs de membre de la comissió gestora de l'Ajuntament de Palma i de cap de la guàrdia urbana; la teva activitat com a redactor i director de les publicacions *El Obrero Balear* i *Antorxa*; tot plegat et convertia a ulls dels colpistes que finalment guanyaren la guerra en una persona a perseguir, i a eliminar... La República i els republicans s'havien d'esborrar de la història i així va ser.

La teva marxa de Mallorca va ser una autèntica odissea: vares partir amb un grup de companys en llaüt des de Camp de Mar, una nit d'estiu, amb l'esperança d'arribar a Alger

i des d'allà intentar la travessia fins a Amèrica. Però no va poder ser: el naufragi de la barca us va dur a Itàlia, amb un vaixell que us va recollir. Allà, del 1940 al 1943, patires presó, confinament a l'illa de Ventotene i finalment, deportació als camps de concentració nazis de Flösseburg, de Buchenwald i de Mittelbau-Dora, on vares morir el 24 de desembre de 1943, exhaust per les condicions de vida i els treballs forçats, sol i lluny de casa.

Nosaltres no vàrem conèixer el teu destí fins a l'any 2009, en què la historiadora Elena Rodríguez, que treballava per a Memòria de Mallorca, ens va ajudar a esbrinar aquesta darrera etapa que et convertia també en víctima del nazisme. Vàrem viatjar a Buchenwald, visitàrem el camp, ens retrobàrem amb tu, en un encontre molt intens, profundament colpidor i alhora reparador sens dubte.

I ara, fa un any i mig et va reconèixer l'Ajuntament de Palma —després de més de quaranta anys de democràcia...— amb la placa que col·locaren a la porta de casa teva, que encara pertany a la família. Aquesta és la tornada metafòrica que et volíem contar, padrí. El teu nom figura a la casa on vares viure amb la teva dona i els teus fills. Allà érem tots, tots els vius, perquè ja no hi són na Catalina, n'Antònia i en Jaume. En Felip sí que hi era, molt emocionat, i tots els néts i renéts, i fins i tot els fills dels renéts. La teva descendència, ben orgullosos tots del teu exemple de vida, un orgull que es mescla amb la pena i la ràbia de la injustícia comesa amb un home com tu, que senzillament va ser fidel a unes idees.

Gràcies, padrí, per haver-nos acompanyat tota la vida tot i no ser-hi; gràcies per les teves inquietuds; gràcies pel teu caràcter emprenedor; gràcies per la teva formació autodidacta que ens fa creure en el progrés de les persones més enllà de la classe social; gràcies per les teves cartes, que mostren una sensibilitat sorprenent en un treballador d'aleshores, com vares ser tu; gràcies pel teu exemple.

Amb aquesta carta et recordam a tu, Jaume Rebassa Garcies, estimat padrí, i en la teva memòria i en la de totes les víctimes del franquisme, del nazisme i de totes les guerres, nosaltres, la teva família, ens alçam per la llibertat, la democràcia, la tolerància i el respecte.

Jaume Rebassa Moll